

дано у строки згідно з Монреальською конвенцією та чинним законодавством України з дати прибуття за призначенням, або з дати, коли повітряне судно повинно було прибути, або з дати зупинення перевезення [1].

У сфері подачі позовів стосовно неналежного перевезення багажу Правилами зазначено, що позови про відповідальність перевізника щодо неналежного перевезення багажу мають бути подані за вибором позивача до суду за місцем реєстрації перевізника, за місцезнаходженням його головного офісу або за місцезнаходженням офісу перевізника, де було укладено договір перевезення, у строки згідно з чинним законодавством з дати його прибуття до місця призначення або з дати, коли повітряне судно повинно було прибути до місця призначення, або з дати, коли припинилося перевезення. Необхідно зазначити, що право на відшкодування шкоди втрачається, якщо позов про відповідальність не подано у строки згідно з Монреальською конвенцією та відповідно до чинного законодавства з дати прибуття за призначенням, або з дати, коли повітряне судно повинно було прибути, або з дати зупинення перевезення [1].

Таким чином, процес подання пасажирів позовів до авіаперевізників має свої певні особливості та правила, які повинні бути враховані у даному процесі пасажирів та авіаперевізниками.

Література

1. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу, затверджені Наказом Державіаслужби №187 від 14.03.2006 року // Офіційний вісник України. – 2006. – № 25. – С. 285. – Ст. 1841.
2. Про міжнародне приватне право України: Закон України від 23.06.2005 року №2709-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 1278, Ст. 422.
3. Гук А. Позови пасажирів до авіаперевізників, які виникають з відносин міжнародних повітряних перевезень / А. Гук // Юридичний журнал. – №12. – 2007. – С. 45-50.

УДК 347.4 (043.2)

Розводовська М. А.,

студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ДОГОВІР ПРО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНИХ ВІДНОСИН У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Розвиток народного господарства та життя людей взагалі неможливо уявити без засобів переміщення (транспорту). Роль транспорту полягає в наданні специфічних послуг, пов'язаних із переміщенням товару або людини в просторі.

ЦК України відносить до підстав виникнення зобов'язання – договір перевезення, правове регулювання якого здійснюється главою 64 ЦК України, Законом України "Про транспорт" та спеціальними правилами щодо окремих видів перевезення.

Залежно від об'єкта перевезення законодавець розрізняє договори перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти. Крім того, залежно від виду транспорту, яким здійснюється перевезення, розрізняють договори перевезення залізничним транспортом, морським і внутрішнім водним, повітряним, автомобільним транспортом, що діють за єдиним транспортним документом (пряме змішане сполучення) ч. І ст. 913 ЦК України [2; 1].

Як вже було зазначено, існує декілька видів договорів перевезення, зокрема у ч. І ст. 909 ЦК України дається визначення договору про перевезення вантажу. За договором про перевезення вантажу одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення в установлений законодавством або договором строк і видати його уповноваженій на одержання вантажу особі (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату.

Договір про перевезення конкретного вантажу є реальним, оскільки він вважається укладеним у момент здачі вантажу транспортній організації для перевезення. Послуга за перевезення на-

дається за плату, причому обидві сторони наділяються у договорі правами та обов'язками. Отже, договір про перевезення – платний і двосторонній.

Сторонами у договорі перевезення вантажу є перевізник і відправник. Перевізниками вважаються ті транспортні організації, які мають права юридичної особи та яким надано право укладати договори перевезення безпосередньо або через свої підрозділи транспортними статутами (кодексами). Це, зокрема, залізниці, річкові та морські пароплавства, авіаційні підприємства, автогосподарства тощо.

Крім перевізника та відправника учасником перевезення є також одержувач вантажу. Вантажоодержувач, як правило, перебуває у договірних відносинах з вантажовідправником (з поставки, контрактації, купівлі-продажу тощо) і вже на основі цих договорів повинен прийняти доставлений йому перевізником вантаж.

Отже, договір перевезення вантажу можна розглядати як договір на користь третьої особи (одержувача), у якої виникають не лише права (наприклад, вимагати від перевізника видачі вантажу), а й передбачені транспортними правилами обов'язки (прийняти вантаж, здійснити доплату за перевезення тощо).

Головні обов'язки перевізника за договором про перевезення полягають у тому, що він повинен забезпечити цілість і схоронність вантажу та доставити його одержувачеві в обумовлений строк. Цей обов'язок виникає з моменту прийняття вантажу до перевезення і до видачі одержувачеві в пункті призначення. Порушення цього обов'язку призводить до настання відповідальності за втрату, нестачу, псування чи пошкодження вантажу.

Відповідно до ч. 2 ст. 924 ЦК України перевізник відповідає за втрату, нестачу і псування або пошкодження прийнятого до перевезення вантажу і багажу, пошти, якщо не доведе, що це сталося не з його вини. Отже, за загальним правилом, умовою відповідальності перевізника за несхоронність вантажу є його вина, яка (припускається). Перевізникові надається можливість спростувати цю презумпцію, довести свою невинність, зокрема послатися на обставини, яким перевізник не міг запобігти та усунення яких від нього не залежало [3].

Ще одним різновидом договору перевезення є договір перевезення пасажирів та багажу, за яким одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж: до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення (ч. 1 ст. 910 ЦК) [2; 1].

Відповідальність перевізника за шкоду, заподіяну смертю або ушкодженням здоров'я пасажирів, визначається за правилами, що регулюють зобов'язання із заподіяння шкоди (Глава 82 ЦК України) [1].

Належне виконання сторонами обов'язків, які випливають з договору про перевезення або з норм транспортного законодавства, веде до припинення зобов'язання з перевезення вантажу та досягнення учасниками цілей договору. На жаль, домогтися цього не завжди вдається. У зв'язку з цим важливу роль покликані відіграти заходи майнової відповідальності за порушення договорів перевезення. Фактичною підставою відповідальності за порушення зобов'язань є склад цивільного правопорушення.

Література

1. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003р. №435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – №37. – Ст. 488.
2. Стефанчук Р. О. Цивільне право України: Навчальний посібник / Р. О. Стефанчук. – Київ: Прецедент, 2005. – 420 с.
3. Боднар Т. В. Цивільне право України. Особлива частина: Підручник / Т. В. Боднар, С. М. Бервено, І. А. Безклубий та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.